

Manasov, Zamirbek, "Geleceğe Umutla Yüzlenen Özbekistan Özel Sayısı, Y. 5, S. 17, 2012.

Manas: *Sagımbay Orozbak Uulu Varyanti*, I-III, TDBB Yayınları, İstanbul 2017.

"Mecliste İlk Kez Bir Türk Konuştu!", <https://skyturkvngenc.wordpress.com/2012/01/25/turk-yurdunda-gecen-hafta/>,

Murzaeva, Dinara, "Kırgızistan'ın Türkiye ile Siyasi, Kültürel ve Ekonomik İlişkileri", *Bağımsızlıklarının 20. Yılında Türk Cumhuriyetleri ve Türkiye ile İlişkileri Uluslararası Sempozyumu*, İstanbul 2012, s. 245-265.

Oktar, Suat, "Sovyet Ekonomisi Yabancı Sermayeye Açılıyor", *İktisat Maliye*, XXIV/7, Ekim 1987.

Özcan, Kemal, "TİKA Orta Asya'daki Faaliyetleri ve Misyonu", *Kırgızistan-Türkiye İlişkilerinin Geleceği Sempozyumu*, Kırgızistan 2013, s. 47-49.

Pashalieva, Madina – Kahrıman, Hamza, "Bir Geçiş Ekonomisi Olarak Kırgızistan'da Doğrudan Yabancı Yatırımlar ve Orta Asya Ülkeleri ile Kıyaslanması", *Yönetim ve Ekonomi*, C. 23, S. 1, Manisa 2013.

Pekdemir, İmdat, "Türkiye Kırgızistan İlişkileri", *Kırgızistan-Türkiye İlişkilerinin Geleceği Sempozyumu*, Kırgızistan 2013, s. 39-46.

"Resolution on some Measures in Realization of the Treaty on the Creation of the Single Economic Space between the Kyrgyz, Kazakh and Uzbek Republics"

"Sistema Obrazovaniya", Kırgızistan Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı'nın resmî internet sitesi, <http://edu.gov.kg/ru/about/sistema-obrazovaniya/>

"SMİ Kırgızstana v Usloviyah Suvereniteta i Demokratiçeskih Preobrazovaniy v Respublike (1991-2006), 28.10.2014, <https://www.open.kg>

Stronski, Paul – Djadi, Ketrin Quin, "25 Let Nezavisimoy Kirgizii: Probusovka", <https://carnegie.ru/2016/08/24/ru-pub-64372> 24.08.2016.

Şeşen, Ramazan, *İslam Coğrafyacılarına Göre Türkler ve Türk Ülkeleri*, 2. baskı, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 1998.

Taşgöl, Ahmet, *Kök Tengri'nin Çocukları. Avrasya Bozkırlarında İslam Öncesi Türk Tarihi*, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2013.

Taşgöl, Ahmet, "Türkiye'nin Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile İlişkilerinin Dünü, Bugünü ve Yarını", *Stratejik Araştırmalar Dergisi*, Sayı 3, Şubat 2004, s. 19-44.

Tekstil ve Konfeksiyon Sektörü, Kırgızistan Sektör Raporları Serisi, T.C. Ekonomi Bakanlığı Bışkek Ticaret Müşavirliği, Mayıs 2013.

ÖZBEKİSTAN CUMHURİYETİ

01 Mart 2020

Prof. Dr. Ahmet KANLIDERE' **MADDE YAYIMLANDIKTAN SONRA GELEN DOKÜMAN**

Orta Asya'nın merkezinde bulunan ve bölgedeki bütün ülkelerle sınırdaş olan Özbekistan, kendisiyle aynı tarihlerde bağımsızlığını kazanan dört yeni cumhuriyet ile çevrilidir. Ülkenin kuzeyinde Kazakistan, batısında Türkmenistan, doğusunda Kırgızistan ve Tacikistan yer almaktadır. Güneyde, Afganistan'la kısa bir sınırı olup Rusya ile sınırı yoktur. Türkistan'ın en eski yerleşim merkezleri ve tarihi şehirlerin çoğu buradadır. İslam dünyasının en eski kültür ve ticaret merkezleri olan Semerkand, Buhara, Taşkent, Hive, Hokand ve Andican şehirleri Özbekistan'da bulunmaktadır. Timur İmparatorluğunun asıl merkezi, Özbek hanlıklarının topraklarının önemli bir kısmı bu yerdedir. Rus istilasından sonra oluşturulan Türkistan Vilayeti'nin yönetim merkezi olan Taşkent, Sovyet döneminde de Orta Asya ülkeleri için siyasi ve kültürel bir merkez olma görevini sürdürmüştür. En önemli kültür merkezleri, üniversiteler ve enstitüler, müzeler, parklar, tiyatrolar ve kütüphaneler hep buradadır.

Yüzölçümü 447 bin km² olan Özbekistan topraklarının dörtte üçü çöl, yarı çöl ve bozkırdır; ekilebilir alanlar % 9'dur. Aral'ı besleyen nehirlerin (pamuk alanlarında) aşırı kullanılması sonucunda gölün önemli bir kısmı kurummuştur. Fergana ve diğer bazı bölgeleri verimli alanlara sahiptir. Ülkenin batı ve orta kısımları düzlüktür; doğu kısmında dağlık yerler bulunmaktadır.

Ülkenin başkenti olan Taşkent, 3 milyona yaklaşan nüfusuyla bölgedeki en büyük şehirdir. Taşkent, Sovyetler Birliği zamanında Moskova ve Leningrad'dan sonra üçüncü büyük şehirdir. 1966'daki depremde büyük zarar gören şehir adeta yeniden inşa edildi. Aynı zamanda Taşkent'e başka yerlerden insanlar gelip yerleşti; nüfus ve kültür bakımlarından Ruslaştı. Daha yakın zamana kadar Taşkent nüfusunun önemli bir kısmı Ruslardan ve diğer halklardan oluşmaktaydı. Özbekler hem sayı hem de etkinlik bakımından geri planda kalmışlardı. Bugün bu durum büyük oranda Özbekler lehine değişmiş olsa da, şehirdeki Rus kültürü etkisini sürdürmektedir.

Cumhuriyetin en kalabalık bölgesi, doğuda yer alan Fergana Vadisi'dir. Özbekistan bu verimli vadiyi Kırgızistan ve Tacikistan ile paylaşır. Eski ve yeni yerleşim merkezlerinin bulunduğu bu bölge, Afganistan ve Fergana bölgelerinin keşiştiği bir kavşak noktasıdır. Bu nedenle tarihte önemli çatışma ve çekişmelere sahne olmuştur. Sovyet

* Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü.